

33. Rosenlunds bankar

I bankarna häckar en stor koloni med backsvalor. Strandskatorna på Rosenlundsfältet är ett säkert vårtecken.

Mitt emellan Jönköping och Huskvarna höjer sig Rosenlunds bankar på en bred udde ut i Vättern. Strandbankarna är en israndbildning som bildats för mer än 10 000 år sen då inlandsisen drog sig tillbaka. Den är uppbyggd av olika jordlager med issjölera, morän och sand som isälvar lämnat efter sig.

Efter istiden pågår en ständig landhöjning som är större i norra Vättern än i södra. Det medför att Vättern långsamt tippas över mot söder och att vattenytan i södra delen av sjön stiger med 1 mm varje år. Vätterns vågor, vindar och markens grundvatten har eroderat bankarna så att den 35 m höga strandklinten bildats. Erosionen

är en ständigt pågående process och krönet på branten flyttar sig söderut med i genomsnitt 25 m på 100 år.

Bankarna är delvis bevuxna med lövskog men uppe på platån bakom Elmia breder de öppna fälten ut sig. Några gamla vidkroniga ekar växer vid Skrämmabäcken, gränsen mellan Jönköping och Huskvarna. I den skuggiga nordslutningen med lövskog finns hotade och sällsynta snäckor. En av dem är större barksnäcka som bara finns i ädellövskogar och bäckraviner nära Vättern. På hösten är bankarna en plats att skåda sträckande flyttfågel.

Redan på långt håll syns Rosenlunds bankar när man närmar sig Jönköping norrifrån. De har stor

betydelse för landskapsbilden och friluftslivet. Uppe på bankarna finns en promenadstig med en magnifik utsikt över Vättern.

Marken uppe på bankarna har tidigare betats av får och benämndes då Höga gärdet. Det ägdes en gång i tiden av kungen, men övertogs i början av 1800-talet av en baron Posse på Rosenlunds Herrgård. Under vattnet i Huskvarnaviken finns fornlämningar från brons- och järnåldern bevarade. Vattenytan låg då betydligt lägre än idag. Man har också hittat rader av nedslagna träpålar och stenkistor från vikingatid till medeltid ute i viken. Kanske är det resterna från en båt- och fiskehamn intill Höga gärdet.

VÅRT ATT VETA

Rosenlunds bankar är sedan 1971 naturreservat på grund av sina geologiska värden. 2008 utökades reservatet och omfattar nu också delar av mässområdet vid Elmia. Utvidgningen beror till stor del på att reservatet helt enkelt försvinner genom erosionen! Det är dock en naturlig process som ska skyddas. Intill bankarna i söder ligger en camping. Badplatser med sandstrand finns på båda sidor om Rosenlunds bankar, vid Strandparken på öster i Jönköping och Sannabadet vid Vättersnäs.

VÄGBESKRIVNING: Följ Huskvarnavägen mellan Jönköping och Huskvarna och sväng vid skylt Naturreservat ca 700 m öster om Elmiarondellen.

BUSS: Från Jönköping mot Huskvarna, hållplats Elmia.

PARKERING: P-platser finns vid Sannabadet och Elmia.

Backsvalornas bohål

Smörblomma

Strandskata